Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2021/2085 om bildande av gemensamma företag, vad gäller det gemensamma företaget för halvledare

(COM(2022) 47 final – 2022/0033 (NLE))

(2022/C 365/07)

Föredragande: **Stoyan TCHOUKANOV**

Remiss	Rådet, 16.3.2022
Rättslig grund	Artikel 304 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
Ansvarig sektion	Inre marknaden, produktion och konsumtion
Antagande av sektionen	1.6.2022
Antagande vid plenarsessionen	15.6.2022
Plenarsession nr	570
Resultat av omröstningen	
(för/emot/nedlagda röster)	207/0/5

1. **Slutsatser och rekommendationer**

1.1 Halvledare står i centrum för starka geopolitiska intressen och ger länder förutsättningar att agera (militärt, ekonomiskt och industriellt) och främja digitala och ekologiska omställningar. De är avgörande för strategiskt och industriellt oberoende.

1.2 ESK ställer sig därför bakom det strategiska målet att stärka Europas halvledarekosystem och håller med om att Europa måste locka till sig investeringar för att designa och producera de mest avancerade chippen, men anser att ekosystemet skulle kunna stärkas på ett bättre sätt om europeiska forskare och ingenjörer och den kvalificerade arbetskraften uppmuntrades att stanna kvar i Europa genom bland annat ekonomiska incitament och konkurrenskraftiga karriärmöjligheter jämfört med vad som erbjuds i Asien eller USA.

1.3 Med tanke på det brådskande behovet av att agera genomfördes ingen konsekvensbedömning och inget offentligt samråd på nätet planerades. EESK tar tillfället i akt att framföra vissa farhågor avseende avsaknaden av en konsekvensbedömning i förslaget. EESK inser att en teknisk konsekvensbedömning av standardlängd skulle ha tagit för lång tid att genomföra mot bakgrund av den brådskande situationen, men kommittén anser att kommissionen åtminstone borde ha tillhandahållit en smart matris för dynamisk simulering för att hjälpa medlagstiftarna och det civila samhället att förutse förslagets potentiella konsekvenser.

1.4 EESK:s oro över den budget som anslagits till det gemensamma företaget för halvledare förstärks av avsaknaden av en konsekvensbedömning, eftersom det civila samhället inte kan bilda sig en egen uppfattning om den logiska grund eller metod som kommissionen använt för att fastställa budgeten. Den finansieringsöversikt för rättsakter som bifogas förordningen om halvledare är inte tillräcklig.

1.5 EESK anser att immateriella rättigheter är en så viktig faktor för att kompensera de investeringar och forskningsinsatser som görs av EU:s innovatörer, samtidigt som behoven hos genomförare/användare tillgodoses, samt för att göra det möjligt att främja innovativa halvledare och skapa ett gediget och förstklassigt europeiskt ekosystem för halvledarchipp, att de bör nämnas i bestämmelserna i förslaget och inte bara i motiveringen, som inte är rättsligt bindande.

1.6 Det föreslagna gemensamma företaget för halvledare syftar särskilt till att minska de risker och osäkerhetsmoment för industrin som är kopplade till investeringar i forsknings- och innovationsverksamhet och ny teknik genom riskdelning och förutsägbarhet när det gäller investeringar. En amerikansk chipptillverkare har tillkännagett planer på att investera upp till 88 miljarder US-dollar i hela Europa som en del av en ambitiös expansion som syftar till att minska obalanserna i den globala leveranskedjan för halvledare, vilket visar investerarnas positiva reaktion på förslaget till EU:s förordning om halvledare.

2. **Inledning**

2.1 Bilar, datorer, smarttelefoner, tillämpningar och infrastruktur för hälsa, energi, säkerhet, kommunikation och industriell automatisering: under de senaste månaderna har många sektorer drabbats av förseningar i leveranserna. Orsaken till detta är bristen på halvledare, de mycket små komponenter som ingår i teknisk utrustning.

2.2 Halvledare står i centrum för starka geopolitiska intressen och ger länder förutsättningar att agera (militärt, ekonomiskt och industriellt) och främja digitala och ekologiska omställningar. Rysslands krig mot Ukraina kommer sannolikt att få många sidoeffekter på medellång till lång sikt för halvledarindustrin, som är en topprioritering för EU:s digitala suveränitet. Produktionen av neon, palladium och C_4F_6, tre material som är avgörande och oersättliga för tillverkningen av mikrochipp, kommer att påverkas av situationen.

2.3 Förenta staterna dominerar designen av halvledare, och den amerikanska kongressen antog dessutom i januari 2021 rättsakten ”Creating Helpful Incentives to Produce Semiconductors (CHIPS) for America Act”. Den asiatiska produktionen är främst koncentrerad till Taiwan och står för omkring 70 % av den totala produktionen och 90 % av de tekniskt sett mest avancerade chippen. De nuvarande bristerna beror delvis på covid-19-pandemin, men man får inte bortse från betydelsen av den ekonomiska konkurrensen mellan Washington och Peking. Mot bakgrund av den ekonomiska konkurrensen hamnar Taiwan i främsta ledet i denna tekniska konkurrens mellan de två stormakterna.

2.4 I detta sammanhang är syftet med den föreslagna förordningen att gemensamt skapa ett förstklassigt europeiskt ekosystem för halvledarchipp, som även ska inbegripa produktionen av sådana. Den ändrar de nuvarande förslagen för att bygga vidare på Europas starka sidor och ta itu med kvarstående svagheter, i syfte att utveckla ett blomstrande halvledarekosystem och en motståndskraftig leveranskedja, samtidigt som åtgärder fastställs för att förbereda, förutse och reagera på framtida störningar i leveranskedjan.

2.5 Förslaget till rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2021/2085 om bildande av gemensamma företag (*förslaget*) kompletterar förslaget till en förordning om halvledare. Ett av målen med den föreslagna förordningen om halvledare är att inrätta initiativet chipp för Europa för att stödja storskalig kapacitetsuppbyggnad. Åtgärderna inom ramen för initiativet kommer i första hand att genomföras genom det gemensamma företaget för halvledare, dvs. det ändrade och omdöpta nuvarande gemensamma företaget för viktig digital teknik.

2.6 EU:s budget kommer att stödja initiativet chipp för Europa med totalt upp till 3,3 miljarder euro, inklusive 1,65 miljarder euro via programmet Horisont Europa och 1,65 miljarder euro via programmet för ett digitalt Europa. Av detta totala belopp kommer 2,875 miljarder euro att genomföras genom det gemensamma företaget för halvledare.

3. **Allmänna kommentarer**

3.1 *Humankapital*

3.1.1 EESK noterar att målet inte är att bli självförsörjande, vilket inte är ett uppnåeligt mål med tanke på att det ömsesidiga beroendet fortfarande är starkt i leveranskedjor med tredjeländer, utan att påskynda processen för att uppnå strategiskt oberoende och teknisk suveränitet och revidera den globala konkurrensramen genom att stärka den gemensamma industripolitiken i EU.

3.1.2 EESK ställer sig bakom det strategiska målet att stärka Europas halvledarekosystem och håller med om att Europa måste locka till sig investeringar för att designa och producera de mest avancerade chippen, men anser att ekosystemet skulle kunna stärkas på ett bättre sätt om europeiska forskare och ingenjörer och den kvalificerade arbetskraften uppmuntrades att stanna kvar i Europa genom bland annat ekonomiska incitament och konkurrenskraftiga karriärmöjligheter jämfört med vad som erbjuds i Asien eller USA.

3.1.3 Ett av målen med paketet om EU:s förordning om halvledare är att stödja storskalig kapacitetsuppbyggnad genom investeringar i gränsöverskridande forskning för att möjliggöra utvecklingen av spjutspetsteknik och nästa generations halvledarteknik, med tonvikt på uppstartsföretag och expanderande företag.

3.1.4 Förslaget är inriktat på att stödja investeringar i gränsöverskridande och öppet tillgänglig infrastruktur för forskning, utveckling och innovation som inrättats i EU. EESK noterar att EU för att uppnå dessa mål måste kunna förlita sig på humankapital och forskare, eftersom de är de enda som kan utveckla EU:s innovationspotential. EESK undrar vilka konkreta åtgärder som vidtas för att se till att EU:s forskare inte söker sig utanför EU och för att säkerställa deras aktiva roll i det planerade nätverket av kompetenscentrum i hela Europa?

3.1.5 Forskare och unga ingenjörer upplever i allmänhet att löner och karriärmöjligheter är bättre i länder utanför EU. I detta sammanhang uppmanar EESK kommissionen att tillhandahålla statistik i detta avseende som skulle göra det möjligt att bedöma trenderna när det gäller kompetensflykt till andra forsknings- och kompetenscentrum. Ett program för att påskynda processen för erkännande av utländska specialister skulle kunna locka ytterligare resurser till projektet. Förslagets mål kommer i själva verket att vara meningslösa utan forskare, ingenjörer och kvalificerad arbetskraft som vill arbeta och stanna kvar i EU.

3.2 *Konsekvensbedömning*

3.2.1 Med tanke på det brådskande behovet av att agera genomfördes ingen konsekvensbedömning och inget offentligt samråd på nätet planerades.

3.2.2 Att situationen är akut kan inte förnekas. Sedan slutet av 2020 har tillverkare lidit brist på komponenter, särskilt halvledare. Denna brist beror på en rad kumulativa faktorer:

— Nedstängningar i samband med covid-19-krisen som stoppade produktionen, vilket orsakade förseningar i leveranserna.

— Klimatförhållanden: allvarlig torka i Taiwan har särskilt påverkat tillverkningen av halvledare, som kräver mycket vatten.

— Ökad efterfrågan på elektronisk utrustning (datorer osv.).

— Ökningen av elfordon.

— Det växande intresset för mining av kryptovalutor som kräver grafikprocessorer som består av halvledare.

— Utbyggnaden av 5G som kräver halvledare för kringutrustning.

— Automatisering av anläggningar, som en del av projekt inom ramen för Industri 4.0, där halvledare används.

3.2.3 EESK anser att den brådskande situationen inte är den enda utmaningen, utan problemet är att 70 % av halvledarna tillverkas av TSMC och Samsung Electronics. Mot bakgrund av den höga efterfrågan måste de prioritera vissa kunder och att bygga en ny produktionsanläggning tar två till tre år ([1]).

3.2.4 EESK tar tillfället i akt att ta upp vissa farhågor avseende avsaknaden av en konsekvensbedömning i förslaget. I april 2021 lanserade kommissionen sin agenda för bättre lagstiftning i syfte att uppnå ”samarbete för att skapa bättre lagar” ([2]). Genom agendan införs principen ”en in och en ut”, som kommer att bli en central del av EU:s politik från och med 2022.

3.2.5 EESK inser att en teknisk konsekvensbedömning av standardlängd skulle ha tagit för lång tid att genomföra mot bakgrund av den brådskande situationen, och skulle ha varit meningslös i praktiken, men kommittén anser att kommissionen åtminstone borde ha tillhandahållit en smart matris för dynamisk simulering för att hjälpa medlagstiftarna och det civila samhället att förutse förslagets potentiella konsekvenser.

3.2.6 Avsaknaden av en konsekvensbedömning har en negativ inverkan på EESK:s möjlighet att bilda sig en egen uppfattning om den logiska grund eller metod som kommissionen använt för att fastställa budgeten för det gemensamma företaget för halvledare. Den finansieringsöversikt för rättsakter som bifogas förordningen om halvledare är inte heller tillräcklig. Det civila samhället måste veta exakt och på ett konkret sätt varifrån finansieringen kommer och hur den ska användas.

([1]) Journal du Net. 2/11/2021.

([2]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Bättre lagstiftning: Samarbete för att skapa bättre lagar, COM(2021) 219 final.

3.3 *Immateriella rättigheter*

3.3.1 Immateriella rättigheter är en term som har fått en alltför stor innebörd. I den mest allmänna betydelsen innebär termen all kunskap som ägs av någon. Ett exempel är ett patent. Patentet erkänner äganderätten till kunskapen och skyddar denna.

3.3.2 I halvledarindustrin är den vedertagna betydelsen av termen dock en enhet som rör design eller verifiering och som är färdigförpackad och tillgänglig för licensiering. Immateriella rättigheter för halvledare och för design är i allmänhet samma sak och kallas ofta bara för immateriella rättigheter eller ”IP blocks” eller ”IP cores” på engelska. Det är en del av designen, t.ex. en processor, som har kontrollerats på förhand och kan ingå i någon annans design.

3.3.3 I praktiken överstiger de rättsliga och administrativa insatser som krävs för att förhandla om licenser också ofta fördelarna med licensiering av immateriella rättigheter för design. Halvledarföretag har därför ofta använt sina immateriella rättigheter i form av patent. Stora patentportföljer kan användas både för att begränsa konkurrensen och för att förbättra företagens konkurrensställning genom korslicensiering.

3.3.4 I motiveringen till förslaget hänvisas till ”användargrupper och […] aktörer på området immateriella rättigheter” och man nämner användare av immateriella rättigheter, men det sägs ingenting om innehavaren av immateriella rättigheter. Därefter anges att ”kompetenscentrum kommer att främja öppen, transparent och icke-diskriminerande tillgång till och användning av designinfrastrukturen och pilotlinjerna”.

3.3.5 EESK undrar därför om ”icke-diskriminerande tillgång” avser FRAND SEPs licensieringsmetod. Om så är fallet bör förslaget garantera en balanserad och pragmatisk strategi för FRAND-licensiering, en strategi som fokuserar på ökad öppenhet och att hitta en medelväg som på lämpligt sätt kompenserar EU:s innovatörer och samtidigt tillgodoser behoven hos genomförare/användare och gör det möjligt att stimulera innovation.

3.3.6 Sist men inte minst anser EESK att immateriella rättigheter är en så viktig faktor för att uppnå målen i förslaget att de uttryckligen bör nämnas i bestämmelserna i förslaget, och inte bara i motiveringen, som inte är rättsligt bindande.

Bryssel den 15 juni 2022.

Christa SCHWENG
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs ordförande